

Mücella Yapıcı

Kamusal yararları koruyabilmek ve yaşadığı kentte özgür olabilmek, ancak kolektif kamusal uğraşın bir parçası olarak, ateş üfleyen kağıttan canavara karşı direnerek gerçekleşir. Bunu Mücella da, Osman, Mine, Çiğdem, Ali Hakan, Can, Tayfun Yiğit Ali de biliyordu ve öyle de yaptılar.

Akın Atauz

30/04/2022

aatauz@yahoo.com

Mücella ile 40 yılı aşkın bir arkadaşlığımız var. 1970'li yılların sonlarına doğru **Mimarlar Odası**'nda çeşitli görevlerde çalışırken sık sık karşılaşıyorduk. Gerçi Mücella İstanbul, ben Ankara Şubelerinde idik, ama Oda'nın genel toplantılarında/ çeşitli etkinliklerde bir araya geliyorduk.

Mimarlar Odası'na kaydolduğumuzda bizden önceki kuşak, 1960'lı yıllardan beri Oda'nın gönderdiği her posta malzemesine bir de kendi damgasını vuruyordu: "Mimarlar Odası Toplum Hizmetinde". Daha Oda üyesi değilken, bir öğrenciyken bile ilgimi çekmişti. Mimarlar Odası, mimarların hizmetinde değil, "yarı-kamu kuruluşu" sayıldığı halde devletin de hizmetinde değil. Ama toplumun hizmetinde...

Oda, sanıyorum 1960 yıllardan beri hep toplumun hizmetinde ve bu hizmetin yerine getirilebilmesi için gönüllü olarak canla-başla çalıştı. Mücella Yapıcı gibi üyelerinin çokluğuyla, bilgilerinin ve eylemlerinin nitelikleriyle bugüne kadar da öyle olmaya devam etti.

İstanbul'un 'kamusal' yararı

Mücella Yapıcı'nın Mimarlar Odası'nda ya da **TMMOB** ile ilgili herhangi bir çalışmada gönüllü olarak yaptıklarının amacı, kendi alanında kamusal bir yarar üretebilmektir. Bugüne kadar bir mimar olarak kendi yaşamını sürdürmenin ve bir kadın olarak günümüz Türkiye toplumunda verilmesi gereken mücadelelerde yer almanın yanı sıra, her zaman kendi mesleğinin ve meslek örgütünün ilgi alanındaki kamusal yararı çoğaltabilmek için uğraştı. Kırk yılı aşkın bir zamandır da bunu yapıyor.

Ancak yukarıda da söylediğim gibi meslek odası her şeye rağmen “yarı-kamusal” bir örgüt. Kendine göre kodları ve ilkeleri, programları, sınırları ve politik etkileri olabilecek açıklamaları/ tartışmaları yaparken kendine özgü alanı olan bir kuruluş.

Oysa içinde yaşadığımız kentler, çok büyük çeşitlilikler barındırıyor ve çok devingen. Türkiye'nin kentlerinin içinde olduğu durum pek çok açıdan büyük bir mücadele ve bazı alanlarda çok güçlü savunmalar gerektiriyor. Buradaki mücadelenin çoğu kez çok daha esnek ve atak, hızlı ve toplumun her kesiminden gelen insanların, kadınların ve erkeklerin birlikte yaptıkları tartışmalarda biçimlenmiş kararlara göre söz ve eylem üretmesi gerekiyor.

Mücella İstanbul'da yaşıyor ve İstanbul öyle bir kent ki Türkiye'nin bütün kentlerinin sorunlarının belki ilk örneklerinin, en zorlu biçimde gelişmiş hallerinin yanı sıra ülkenin de en zor sorunlarının birçoğunu her gün yaşamakta olan ve bunlara çözüm bulmak, bulamadıklarıyla uğraşmak/ mücadele etmek ve direnmek durumunda olan bir alan. İstanbullu için kentin sorunlarını görmeden, bunlarla ilgili düşünce üretmeden ve çoğu kez bu sorunu yaratanlara karşı direnmeden yaşamak neredeyse olanaksız. İstanbul, hep böyle bir kent oldu.

Bu nedenle de İstanbul toplumu ya da kentin kamusu kendi çevresinde, sokağında, semtinde ya da kentin yaşadığı bölümünde olup-bitenlere karşı hiçbir zaman dinmeyen bir enerjiyle mücadele eden insanlarla dolu. Bu insanların hepsini, hemen hemen her çeşidini bir mucize kadar parlak bir mükemmellikte kolektif olarak yarattıkları **Gezi** olaylarında gördük. İstanbul'un bu tür bir kamusu olduğunu biliyoruz; onları gördük. Böyle İstanbullular olduğu için, İstanbul'u direnişleriyle diri tuttukları için, İstanbul her zaman sivil toplumu güçlü bir kent oldu.

Kenti ve kentin kamusuna adanan bir ömür

Mücella Yapıcı, bütün ömür boyu Mimarlar Odası'nda bir mimar olarak, kamu yararını her dönemde ve her biçimiyle üretmek için çalışmakla yetinmedi. Çok daha geniş bir kamusal alanın çeşitli nedenlere dayalı ve çeşitli biçimlerdeki sorunlarını anlatmaya çalışan ve kendi yaşam çevrelerini savunmaya çalışan insanların yarattığı kamusal alanda da bir hemşeri olarak çalıştı-durdu. **Taksim Dayanışması** bunlardan sadece biriydi.

Bütün bir ömür boyu aklını/ bilgisini, çalışmasını ve çabalarını bireysel bir çıkar ya da yarar elde etmek için kullanmadı. **Memik Yapıcı** ile birlikte, kendileri için yeterli olan bir yaşamın kurulmasının ötesine geçmeyecek sade bir yaşamla yetindi. Ama bu yaşamın bütün zenginliğini, parlak ve zor bulunur değerlilikteki etik değerlerini, kamusal alandaki mücadelesinde üretti. Böylece Mücella, kamusal alandaki mücadelesinin doruğunda bir insanın, bir kadının, bir hemşerinin kendi çevresi, kendi kenti ve kendi kamusu için neler yaparak zenginleşebileceğini ve üretilen bu değerın nasıl inanılmaz derecede parlak ve göz kamaştırıcı olduğunu gösterdi/gösteriyor.

Gördük ki, Mücella'nın bu mücadelesinin karşısında devlet var. Öyle bir devlet ki birçok kurumu içten içe çürümüş, paslanmış ve işlemez hale gelmiş. Neoliberalizmin saldırısı altındaki bütün kentlerde olduğu gibi çıkarıcıların ve kişisel çıkarlarını her şeyden üstün, kentteki kar ve servet arayışları her şeyin önünde tutan devlet görevlileri ve sermaye kesimine teslim olmuş.

Ancak kamusal yararları, kentin kamusunu ve ona ait yararları üretmek için nerdeyse bir ömür boyunca gönüllü olarak gerek meslek yaşamında, gerek özel yaşamında çabalamış olan, emek vermiş olan direnişçiler için bu kâğıttan spekülâtörler ve bürokratlar önemli değildir. Kötülük yaparak, toplumlarına/ kentlerine ve her şeyden çok bunlara karşı direnenlere düşmanlık besleyen bu figürler, sadece bir şiddet kaynağıdır. O kadar...

En büyüğü direniş

Neoliberal devlet ve örgütleri, gerekli düzeni sürdürmek için şiddet kullanılması gereken her durumda bunu acımasızca kullanır. Önce kuralları/ kodları devlet erkine dayanarak sermaye ve işbirlikçisi bürokrasi için değiştirir. Mevcut kurallardan işine gelmeyenleri

uygulamaz/ keyfi uygular ve elinden gelirse yok eder; yeni kurallarla kentin ve kamunun yağmasını yasallaştırır. Bütün bunlar yetmeyeceği için, medyayı kontrolü altına alır, kamuoyunu kendi yararına etkilemeye çalışır ve bunun ideolojik ortamını büyük bir beceriyle kurar. 1930’larda **Nazi Almanya**’sında doruğuna ulaşan bu yıkıma karşı toplumlar direnemezse sonuç, bütün insanlık için korkunçtur.

Kamusal yararlar için gönüllü olarak ve kendi çıkarlarını göz ardı ederek bu korkunç gidişe karşı direnenler, bunu Geziciler gibi büyük bir doğallık/ neşe ve özveriyle yapanlar, sivil toplumun direnen kesimleri, Mücella yapıcı gibi insanlar ise şiddeti durdurmak için kendilerini siper eder. Bunu kamunun yararının korunabilmesi için yaparlar. Yaparlar, çünkü kamusal yararları koruyabilmek ve yaşadığı kentte özgür olabilmek hatta birey olabilmek, ancak bu kolektif kamusal uğraşın bir parçası olarak, ateş üfleyen bu kağıttan canavara karşı direnerek gerçekleşir.

Mücella bunu biliyordu ve öyle yaptı. Osman bunu biliyordu ve öyle yaptı. Mine bunu biliyordu ve öyle yaptı. Çiğdem bunu biliyordu ve öyle yaptı. Ali Hakan bunu biliyordu ve öyle yaptı. Can bunu biliyordu ve öyle yaptı. Tayfun bunu biliyordu ve öyle yaptı. Yiğit Ali bunu biliyordu ve öyle yaptı.

Ve dünyanın bütün kentlerinin bütün halkları bunu biliyor...

Akın Atauz